

kan være forskillige Meninger om den Betydning, som Besiddelsen af Bornholm i det Hele kan have for det øvrige Danmark, men denne Stemning hos Befolkningen kan efter min Mening ikke bortraffonnes; dette være sagt som Kjendsgjerning og uden Hensyn til min personlige Mening om denne Sag, i det Mindste foreløbig. Men jeg troer ogsaa, at Forhelbet er af den Natur, at der med Billighed, kunde gjøres en Mobilisation i Værnepligtsforholdet med Hensyn til Bornholm. Der er flere, som tidligere, s. Ex. i Skrifter, have udtalt sig om disse Forhold og disse synes ogsaa at nære den Anskuelse, at Bornholm med Hensyn til Forsvadsvæsenet staaer noget som en Undtagelse fra det øvrige Rige. Jeg skal med den ærede Formands Tilladelse anføre et Par Steber af Skrifter, som ere udkomne for nogle Aar siden om disse Forhold. Det første Citat er af et lille Skrift af Generalmajor Baggesen, der udkom i 1856, hvor han, idet han omtaler Bornholms Stilling til Forsvadsvæsenet, siger, at Aarsagen til, at Bornholm er stillet, som det er, har forinsviis været: „Bornholms i Danmarks Forsvadsystem affides og derved abnorme Veligheden i Forbindelse med en paa historiske Fakta begrundet Anskuelse om Bornholmernes patriotiske Sindelag, tilstrækkelige Dygtighed, Villie og Evne til selv at forsvare deres Land. Det, at Bornholmerne, saaledes som Øboerne i Almindelighed, ikke gjerne forløbe deres Land for at tjene i det øvrige Landeværn, gjorde, at de støttede sig til deres Privilegier; men de forskillige Regjeringer have neppe ene af Hensyn hertil konfirmeret disse.“

I Forbindelse hermed skal jeg med den ærede Formands Tilladelse anføre et lille Citat af et Skrift fra 1856 „Polemiske Blade om Armees-Organisationen af Hoffmejer“, hvor det hedder: „Naar det overdrages Bornholmerne i Hovedsagen selv at paatage sig Dens Forsvar i Krigstid, saa bør dette ikke betragtes som en Begunstigelse for Dens Indvaanere. Denne Foranstaltning er derimod en nødvendig Følge af Dens Veligheden og bliver gjort realiserbar ved Dens dertil passende Størrelse. Ikke alene som en Bestanddeel af Riget, der under forskillige Eventualiteter vanskeligen kan forsvares fra den øvrige Deel af, men ogsaa

som et Punkt, der har eller kan faae militær og politisk Betydning, saavel i en Søkrig, hvort Danmark selv deeltager, som i en Krig mellem østlige og vestlige Naboer, er Bornholms særegne Forsvadsystem nødvendigt.“ Videre hedder det: „Militærsystemet bør foretrakkes ved Bornholms Forsvar, fordi der ved dette System med mindst Bekostning kan tilveiebringes et selvstændigt stærkt Forsvar af Den. Netop i et lidet Land, hvor Kampens Terrain er indskrænket til selve Hjemstavnene, er Militærsystemet fortrinligt; paa Grund af den ringere Grad af Bevægelighed, der bliver nødvendig ved Forsvarsstyrelsen, kan man eftergive endeel ellers uundgaaelige Fordringer til Soldatens Uddannelse og Udrustning, og det bliver let at tilveiebringe en hurtig Mobilisering af en forholdsvis meget stor Styrke. Bornholmerne ere desuden fra ældre Tid specielt bekendte som særdeles lærenemme og flinke Soldater, naar Omstændighederne iøvrigt ere gunstige for deres Uddannelse.“

Under tidligere Forhandlinger her i Rigsdagen har der været ført Strid om de foreliggende Spørgsmaal. Jeg skal ikke nærmere gaae tilbage hertil, men blot gjøre opmærksom paa, at Resultatet af alle disse Forhandlinger dog har været den nuværende Tilstand, som har fundet Sted efter den sidste Værnepligtslov, hvort jeg forresten har min Deel. Der har været polemiseret i Pressen, foruden hvad her er skrevet af alvorlige Mænd, der med Interesse og Sagkundskab have søgt at stille Spørgsmaal i det rette Lys; tillige af Mange paa en saadan Maade, at det ikke kan betegnes anderledes end heelt eller tildeels som Smædeskrifter, men det kan ikke være min Hensigt at indlade mig paa at omtale dette; jeg skal kun gjøre opmærksom paa, at jeg troer, at ved disse Smædeskrifter, eller tildeels Smædeskrifter, er der vedfaret mine særlige Landsmænd, Bornholmerne, endeel Uret eller Misfjendelse, og at man ikke har seet Sagen fra et saa alsidigt Standpunkt, som man burde. — Endnu skal jeg berøre et Forhold, som ogsaa spiller meget ind i denne Sag, nemlig den Afgjørelse som Bornholms Væbningsvæsen fik i den sidste